

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 30/06-48

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. novembra 2006 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcu Jána Auxta v konaní o sťažnosti I., a. s., so sídlom B., zastúpenej advokátom JUDr. P. J., B., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 druhej vety a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 6 Co 25/05-62 z 29. septembra 2005 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo I., a. s., na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 6 Co 25/05-62 z 29. septembra 2005 porušené bolo.

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 6 Co 25/05-62 z 29. septembra 2005 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

3. Vo zvyšnej časti návrhu I., a. s., nevyhovuje.

4. I., a. s., nepriзнаva finančné zadostučinenie.

5. Krajský súd v Bratislave je p o v i n n ý uhradiť I., a. s., trovy konania v sume 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet jej právneho zástupcu advokáta JUDr. P. J., B.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 30/06-24 z 9. februára 2006 prijal sťažnosť spoločnosti I., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie v časti, ktorou namietala porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 druhej vety a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 Co 25/05-62 z 29. septembra 2005.

Po prijatí časti sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedníčku krajského súdu, aby sa vyjadrila k sťažnosti. Vyjadrenie predsedníčky krajského súdu bolo ústavnému súdu doručené 11. apríla 2006 faxom a v origináli 18. apríla 2006 pod sp. zn. Spr. 3222/2006. V ňom krajský súd okrem iného uvádza:

«Pokiaľ ide o vecnú stránku sťažnosti, jej predmetom je tvrdenie sťažovateľky, že rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6 Co 25/2005 zo dňa 29. 09. 2005 došlo k porušeniu jej ústavných práv zaručených čl. 20 ods. 1 druhej vety a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. V tejto súvislosti si Vám vzhľadom na oprávnenia predsedu súdu vyplývajúce mu zo zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (najmä z ustanovení § 32 a § 53) dovoľujem oznámiť, že ako orgánu riadenia a správy súdu mi neprislúcha vyjadrovať sa k procesnoprávnemu postupu sudcov v konkrétnych súdnych konaniach, usmerňovať ich, akým spôsobom majú v tom ktorom konaní postupovať, zaujímať svoj právny názor k veci alebo akýmkoľvek spôsobom ich ovplyvňovať či už ide

o postup v konaní alebo spôsob rozhodovania. V zmysle uvedeného zákona nemám ani právomoc preskúmať, posudzovať, či hodnotiť správnosť a zákonnosť postupu a rozhodnutí sudcov, resp. senátov tunajšieho súdu, pokiaľ sa samozrejme nejedná o pochybenie z dôvodu prietahov v konaní, porušovania zásad sudcovskej etiky alebo porušovania zásad dôstojnosti súdneho konania. Z tohto dôvodu som Vašu žiadosť predložila priamo predsedníčke senátu „6 Co“, JUDr. A. B., ktorej vyjadrenie Vám súčasne s požadovaným spisovým materiálom v prílohe tohto prípisu zasielam. (...)»

V priloženom vyjadrení predsedníčky senátu 6 Co JUDr. A. B. sa okrem iného uvádza:

«Krajský súd v Bratislave v právnej veci navrhovateľky I., a. s., B., zastúpené advokátom JUDr. P. J., B., proti odporkyňi: V., B., o 1.160.000,- Sk, na odvolanie navrhovateľky proti rozsudku Okresného súdu Bratislava V zo dňa 9. novembra 2004 č. k. 5 C 188/04-38 sťažnosťou namietaným rozsudkom zo dňa 29. 9. 2005 č. k. 6 Co 25/05-62 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti podľa § 219 O. s. p. potvrdil.

Odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti podľa § 212 ods. 1 O. s. p. v znení platnom do 31. 8. 2005 (§ 372 1 ods. 2 O. s. p. v znení zák. č. 341/2005 Z. z.) a dospel k záveru, že výroková časť rozsudku, ktorým bol návrh zamietnutý je vecne správna. Tak ako vyplýva z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, odvolací súd zaujal stanovisko k právnemu názoru navrhovateľky, ktorá požadovala odvolacím návrhom v napadnutej časti zmenu rozsudku tak, aby bola odporkyňi uložená povinnosť zaplatiť poplatok z omeškania v požadovanej výške 0,1 % zo sumy 360.000,- Sk denne za obdobie od 8. 12. 2003 do 16. 9. 2004 a zo sumy 800.000,- Sk za obdobie od 12. 12. 2003 do 16. 4. 2004, s odôvodnením nálezu Ústavného súdu SR č. 396/2004 Z. z. zo dňa 15. 7. 2004, ktorý sa týkal iba poslednej zmeny zákona č. 273/1994 Z. z. v skúmaní ústavnosti sadzby poplatku z omeškania 0,01 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania, ktorá bola zavedená zákonom č. 138/2003 Z. z. Dňom uverejnenia nálezu Ústavného súdu SR sa stalo neúčinným iba posledné znenie ust. § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 a obnovilo sa znenie tohto ustanovenia, aké bolo predtým, než nadobudol účinnosť zák. č. 138/2003 Z. z., teda znenie, podľa ktorého poplatok z omeškania predstavuje sumu 0,1 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania.

Odvolací súd zaujal stanovisko k námietke v odvolaní ako i ústavnej sťažnosti výkladu nálezu Ústavného súdu SR č. 396/2004 Z. z., že sa týka iba novelizovaného ust. § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z. z. v znení zák. č. 138/2003 Z. z., tak, že od vyhlásenia tohto nálezu v Zbierke zákonov, novela vykonaná zákonom č. 138/2003 Z. z. stratila účinnosť a platí pôvodné znenie ust. § 38 ods. 4 zák. č. 273/94 Z. z., podľa ktorého poplatok z omeškania predstavuje 0,1 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania s takýmto záverom:

Odvolací súd pri riešení právnej otázky je toho názoru, že dňom 15. 7. 2004 Z. z., kedy bol nález ústavného súdu uverejnený v zbierke zákonov, stratilo ust. § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z. z. v znení neskorších predpisov účinnosť a keďže Národná rada SR neuviedla toto ustanovenie zákona č. 273/1994 Z. z. do súladu s Ústavou SR po šiestich mesiacoch od vyhlásenia tohto nálezu v Zbierke zákonov stratilo platnosť. Ust. § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z. z. v znení neskorších predpisov, teda nebolo účinné v čase od 15. 7. 2004 do 15. 1. 2005 a od 16. 1. 2005 nie je platné. Tým odvolací súd konštatoval, že názor navrhovateľky by mal opodstatnenie iba za predpokladu, že by Ústavný súd SR vyslovil nesúlad ust. § 38 ods. 4 zák. č. 138/2003 Z. z. s Ústavou SR. Ústavný súd vyslovil nesúlad ust. § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z. z. v znení ku dňu svojho rozhodovania, teda ku dňu 17. 5. 2004. Nejedná sa teda o prípad predpokladaný v ust. § 41a ods. 3 druhej časti vety zák. č. 38/1993 Z. z., na ktoré poukazuje navrhovateľka v odvolaní, ako i v ústavnej sťažnosti.

Poplatok z omeškania vo výške 0,1 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania bol v zákone 273/1994 Z. z. upravený od 1. 1. 1997, kedy nadobudol účinnosť zák. č. 386/1996 Z. z. Poplatok z omeškania v tejto výške platil do 1. 6. 2003, kedy nadobudol účinnosť zák. č. 138/2003 Z. z. Podľa tohto zákona, ktorým bol novelizovaný zák. č. 273/1994 Z. z. poplatok z omeškania predstavoval 0,01 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania. Táto úprava poplatku z omeškania bola účinná do 15. 7. 2004, t. j. do vyhlásenia nálezu Ústavného súdu SR č. 396/2004 Z. z. v zbierke zákonov a dňom 16. 1. 2005 stratila platnosť. Odvolací súd vychádzal zo stanoviska, že nálezy Ústavného súdu SR nepôsobia spätne, touto sankciou - poplatkom z omeškania by mohla byť v prejednávanej veci postihnutá zdravotná poisťovňa iba za predpokladu, že by sa dostala s plnením do omeškania v čase do 15. 7. 2004. To znamená, že odvolací súd posudzoval dobu omeškania len do tohto termínu.

V prejednávanej veci nebolo medzi účastníkmi konania sporné, že zdravotná poisťovňa bola v omeškaní so zaplatením sumy 360.000,- Sk v čase od 8. 12. 2003 do 14. 7. 2004 a z istiny 800.000,- Sk od 12. 12. 2003 do 14. 7. 2004 tak, ako správne aj zistil v odôvodnení rozsudku súd prvého stupňa vecnú správnosť, ktorého odvolací súd posudzoval a bolo to v čase, keď platilo ust. § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z. z. v znení zák. č. 138/2003 Z. z. s poplatkom omeškania vo výške 0,01 % z dlžnej sumy za každý deň.

Odvolací súd pri vyslovenom právnom názore vychádzal aj z odôvodnenia nálezu Ústavného súdu sp. zn.: PL. ÚS 38/03 zo dňa 17. 5. 2004, v ktorom sa okrem iného uvádza, že „diferencovaná úprava poplatku z omeškania vytvára podľa názoru Ústavného súdu SR priestor pre také nevyvážené postavenie subjektov participujúcich na zdravotnom poistení (ktorých vzájomné zmluvné vzťahy sú dominantné), ktoré vedie k záveru o nesúlade napadnutého ustanovenia § 38 ods. 4 Zák. č. 273/1994 Z. z. s čl. 20 ods. 1 v spojení s čl. 13 ods. 3 a 4 Ústavy“. Z tohto názoru odvolací súd vyvodil, že podľa Ústavného súdu SR ust. § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z. z. zakladá nerovnosť medzi subjektami zúčastňujúcimi sa na zdravotnom poistení. Teda dôvodom pre vyslovenie nesúladu ust. § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z. z. sústavou nebola výška poplatku z omeškania ale samotná existencia diferencovanej úpravy poplatku z omeškania, obsiahnutá v tomto ustanovení.»

Podaním doručeným ústavnému súdu 27. apríla 2006 právny zástupca sťažovateľky upresnil len petit sťažnosti a nevyužil možnosť vyjadriť sa k stanovisku krajského súdu.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Sťažnosť v tejto veci pôvodne prijímal na ďalšie konanie IV. senát ústavného súdu. Pretože od 1. marca 2006 v súlade s rozvrhom práce na tento rok sa sudca spravodajca Ján Auxt stal členom II. senátu ústavného súdu, aj veci, v ktorých je sudcom spravodajcom Ján Auxt, sa prerokúvajú v II. senáte ústavného súdu. Z tohto dôvodu sa táto vec prerokovala a rozhodla vo veci samej v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy ústavný súd rozhoduje o súlade zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

Podľa čl. 125 ods. 3 ústavy ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že medzi právnymi predpismi uvedenými v odseku 1 je nesúlad, strácajú príslušné predpisy, ich časti, prípadne niektoré ich ustanovenia, účinnosť. Orgány, ktoré tieto právne predpisy vydali, sú povinné do šiestich mesiacov od vyhlásenia rozhodnutia ústavného súdu uviesť ich do súladu s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami vyhlásenými spôsobom ustanoveným zákonom, a ak ide o predpisy uvedené v odseku 1 písm. b) a c), aj s inými zákonmi, a ak ide o predpisy uvedené v odseku 1 písm. d), aj s nariadeniami vlády a so všeobecne záväznými právnymi predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy. Ak tak neurobia, také predpisy, ich časti alebo ustanovenia strácajú platnosť po šiestich mesiacoch od vyhlásenia rozhodnutia.

Podľa čl. 125 ods. 6 ústavy rozhodnutie ústavného súdu vydané podľa odsekov 1, 2 a 5 sa vyhlasuje spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov. Právoplatné rozhodnutie ústavného súdu je všeobecne záväzné.

Podľa § 41 ods. 2 zákona o ústavnom súde nález, ktorým sa zistil nesúlad právnych predpisov s právnym predpisom vyššej právnej sily alebo s medzinárodnou zmluvou, vyhlási sa spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov. Nález je všeobecne záväzný

odo dňa jeho vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka zákonov“).

Podľa § 41a ods. 1 zákona o ústavnom súde právny predpis, jeho časti alebo niektoré jeho ustanovenia strácajú účinnosť dňom vyhlásenia nálezu ústavného súdu v Zbierke zákonov.

Podľa § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde stratou účinnosti, prípadne platnosti právnych predpisov na základe nálezu ústavného súdu sa neobnovuje platnosť právnych predpisov nimi zrušených; ak však išlo len o ich zmenu alebo o doplnenie, platí skorší právny predpis v znení platnom pred touto zmenou alebo doplnením.

Podľa § 41b ods. 2 zákona o ústavnom súde (...) právoplatné rozhodnutia vydané v občianskoprávnom alebo správnom konaní na základe právneho predpisu, ktorý celkom sčasti alebo v niektorom ustanovení stratil účinnosť, zostávajú nedotknuté; povinnosti uložené takýmito rozhodnutiami nemožno nútene vymáhať.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Z toho vyplýva, že ak je v danom prípade oprávnený o ochrane základných práv sťažovateľa rozhodnúť všeobecný súd, je právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať vo veci vylúčená.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne

medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00 mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní ktoré mu predchádzalo alebo samotným rozhodnutím, došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/00).

Za výnimku zo zásady, podľa ktorej výklad zákonov prislúcha predovšetkým všeobecným súdom, treba považovať výklad ustanovení zákona o ústavnom súde. V danom prípade ide najmä o výklad tých ustanovení zákona o ústavnom súde, z ktorých možno vyvodit' právne účinky nálezov ústavného súdu vydaných v konaní o súlade právnych predpisov na konania pred súdmi a inými orgánmi verejnej moci v individuálnych veciach. V konkrétnostiach ide najmä o ustanovenia § 41a a § 41b v spojení s § 41 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pre označené ustanovenia zákona o ústavnom súde je charakteristické vzájomné pôsobenie princípu ochrany a zachovania ústavnosti na jednej strane a princípu právnej istoty na strane druhej. Oba princípy sú neoddeliteľnou súčasťou princípu právneho štátu vyjadreného v čl. 1 ods. 1 prvej vety ústavy. Princíp ochrany a zachovania ústavnosti sa realizuje v danom prípade samotným rozhodovaním ústavného súdu v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy a jeho následnými právnymi účinkami na rozhodnutia, resp. rozhodovanie súdov a iných orgánov verejnej moci v individuálnych veciach. Princíp právnej istoty sa prejavuje v dvoch smeroch. Jednak je založený na prezumpcii ústavnosti právnych predpisov (až do opačného rozhodnutia ústavného súdu) a jednak na zachovaní právoplatnosti rozhodnutí súdov a iných orgánov verejnej moci vychádzajúcich z prezumpcie ústavnosti. Podľa názoru ústavného súdu pri kolízii spomínaných princíпов treba dať prednosť jednoznačne princípu zachovania a ochrany

ústavnosti, a to za súčasného spolupôsobenia brzd vyplývajúcich z uplatnenia princípu právnej istoty (mutatis mutandis I. ÚS 51/06).

Zákon o ústavnom súde rozlišuje účinky nálezov ústavného súdu vydaných v konaní o súlade právnych predpisov na konania pred súdmi a inými orgánmi verejnej moci v individuálnych veciach na tie, ktoré boli v čase uverejnenia nálezu ústavného súdu v Zbierke zákonov už právoplatne skončené (§ 41b zákona o ústavnom súde), a tie, ktoré ešte v čase uverejnenia nálezu ústavného súdu v Zbierke zákonov neboli právoplatne skončené (§ 41a zákona o ústavnom súde).

V danom prípade sťažovateľka namieta postup a rozhodnutie krajského súdu v konaní, ktoré ešte nebolo v čase uverejnenia nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 38/03 v Zbierke zákonov právoplatne skončené. Krajský súd rozhodol 29. septembra 2005, t. j. v čase po uverejnení nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 38/03 zo 17. mája 2004 v Zbierke zákonov a v čase, keď ustanovenie § 38 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 273/1994 Z. z.“) v znení podľa novelizácie vykonanej zákonom č. 138/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 277/1994 Z. z. o zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 138/2003 Z. z.“) v zmysle čl. 125 ods. 3 tretej vety ústavy stratilo nielen účinnosť, ale aj platnosť, keďže dňom 15. januára 2005 uplynula lehota podľa čl. 125 ods. 3 druhej vety ústavy, v rámci ktorej bola Národná rada Slovenskej republiky povinná uviesť protiústavné znenie § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. do súladu s ústavou.

Krajský súd bol teda povinný v čase, keď rozhodoval, aplikovať na daný prípad § 41a v spojení s § 41 ods. 2 zákona o ústavnom súde, pričom pre ústavne akceptovateľné rozhodnutie krajského súdu bola nevyhnutná správna interpretácia a aplikácia § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde.

III.

Sťažovateľka pri uplatnení svojho nároku vychádza z právneho názoru, podľa ktorého novelizované znenie § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z., ktorým bola s účinnosťou od 1. júna 2003 ustanovená sadzba poplatku z omeškania vo výške 0,01 % za každý deň omeškania, stratilo účinnosť od 15. júla 2004, a podľa § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde, keďže išlo len o zmenu právneho predpisu, platí znenie zákona č. 273/1994 Z. z. pred touto zmenou. Sťažovateľka argumentuje, že krajský súd vo svojom rozhodnutí vychádzal z právnej normy, ktorá nebola v súlade s ústavou a v čase podania návrhu nebolo príslušné ustanovenie zákona č. 273/1994 Z. z. účinné a v čase vyhlásenia rozhodnutia ani platné.

Podľa právneho názoru krajského súdu prezentovaného vo vyjadrení zo 7. apríla 2006 „... dňom 15. 7. 2004 Z. z., kedy bol nález ústavného súdu uverejnený v zbierke zákonov, stratilo ust. § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z. z. v znení neskorších predpisov účinnosť a keďže Národná rada SR neuviedla toto ustanovenie (...) do súladu s Ústavou SR po šiestich mesiacoch od vyhlásenia tohto nálezu v Zbierke zákonov stratilo platnosť. (...) teda nebolo účinné v čase od 15. 7. 2004 do 15. 1. 2005 a od 16. 1. 2005 nie je platné. (...) názor navrhovateľky by mal opodstatnenie iba za predpokladu, že by Ústavný súd SR vyslovil nesúlad ust. 38 ods. 4 zák. č. 138/2003 Z. z. s Ústavou SR. Ústavný súd vyslovil nesúlad ust. § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z. z. v znení ku dňu svojho rozhodovania, teda ku dňu 17. 5. 2004. Nejedná sa teda o prípad predpokladaný v ust. § 41a ods. 3 druhej časti vety zák. č. 38/1993 Z. z., na ktoré poukazuje navrhovateľka v odvolaní, ako i v ústavnej sťažnosti“.

Krajský súd vo svojom rozhodnutí z 29. septembra 2005 tiež uviedol: „Keďže nálezy Ústavného súdu nepôsobia spätne, touto sankciou - poplatkom z omeškania by môže byť postihnutá zdravotná poisťovňa iba za predpokladu, že sa dostala s plnením do omeškania v čase do 15. 7. 2004, resp. relevantnou je iba doba omeškania do tohto termínu.

V prejednávanej veci nebolo medzi účastníkmi konania sporné, že odporkyňa bola v omeškaní so zaplatením sumy 360.000,- Sk v čase od 8. 12. 2003 do 14. 7. 2004 a z istiny 800.000,- Sk od 12. 12. 2003 do 14. 7. 2004 tak, ako správne zistil a v odôvodnení rozsudku

konštatoval súd prvého stupňa. V tom čase platilo ust. § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z. z. v znení zák. č. 138/2003 Z. z., a poplatok z omeškania teda bol 0,01 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania.“

Vychádzajúc z uvedeného bolo úlohou ústavného súdu posúdiť, či krajský súd v danom prípade správne interpretoval a aplikoval § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde, a či v dôsledku tejto interpretácie a aplikácie postupom a rozsudkom krajského súdu nedošlo k porušeniu označeného základného práva sťažovateľky.

Podľa § 41a ods. 1 zákona o ústavnom súde od uverejnenia nálezu ústavného súdu vydaného v konaní o súlade právnych predpisov v Zbierke zákonov nie je možné postupovať podľa právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého jeho ustanovenia, ktoré ústavný súd vyhlásil za rozporné s ústavou. Podľa názoru ústavného súdu dňom márneho uplynutia lehoty podľa čl. 125 ods. 3 tretej vety ústavy stráca takýto právny predpis, jeho časť alebo niektoré jeho ustanovenie platnosť ex tunc, t. j. je anulované od počiatku.

V danej veci je nesporné, že § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. v znení podľa novelizácie vykonanej zákonom č. 138/2003 Z. z. v čase rozhodovania krajského súdu nebol účinný ani platný, t. j. už nebol súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky. Z toho vyplýva, že krajský súd v čase svojho rozhodovania nemohol aplikovať na daný prípad § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. v neplatnom znení, t. j. nemohol potvrdiť nárok sťažovateľky na poplatok z omeškania vo výške 0,01 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania, ktorý jej priznal vo svojom rozsudku č. k. 5 C 188/04-38 z 9. novembra 2004 Okresný súd Bratislava V (ďalej len „okresný súd“), a to bez ohľadu na to, že v čase, keď tento nárok vznikol, bolo toto ustanovenie platné a účinné. Zo znenia § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde jednoznačne vyplýva, že v danom prípade po strate účinnosti (po 15. júli 2004), ako aj po následnej strate platnosti (po 15. januári 2005) posledného znenia zákona č. 273/1994 Z. z. „platí skorší predpis v znení platnom pred touto zmenou alebo doplnením“, t. j. v čase rozhodovania krajského súdu platil § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. v znení pred nadobudnutím platnosti a účinnosti novelizácie vykonanej

zákonem č. 138/2003 Z. z., keď ustanovoval poplatok z omeškania 0,1 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd v danom prípade rozhodol v zjavnom rozpore s ústavou a zákonom, a preto rozsudkom č. k. 6 Co 25/05-62 z 29. septembra 2005 porušil základné právo sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne aj II. ÚS 72/06, II. ÚS 91/06, I. ÚS 146/06 a IV. ÚS 30/06).

Sťažovateľka zároveň namietala aj porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 druhej vety ústavy.

Pretože ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd napadnutým rozsudkom porušil základné právo sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorý zároveň zrušil, otvára sa po vrátení veci na ďalšie konanie podľa názoru ústavného súdu priestor na to, aby sa krajský súd sám (aj v súčinnosti s účastníkmi konania) vyrovnal s ochranou označeného základného práva hmotného charakteru, v ktorom je navyše viazaný záväzným právnym názorom ústavného súdu. Preto ústavný súd sťažnosti v časti, v ktorej sa sťažovateľka domáhala aj vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 20 ods. 1 druhej vety ústavy, nevyhovel, uprednostňujúc právomoc všeobecného súdu na ochranu subjektívnych hmotných práv účastníkov konania pred ochranou v konaní pred ústavným súdom.

Takýto záver korešponduje aj so stanoviskom pléna ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 1/06 z 11. októbra 2006, ktorým ústavný súd prijal zjednocujúce stanovisko k odchylným právnym názorom senátov ústavného súdu vyslovených pri svojej rozhodovacej činnosti na aplikáciu nálezov ústavného súdu č. k. PL. ÚS 38/03-39 zo 17. mája 2004 v konaní pred všeobecným súdom.

IV.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu základného práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, a zároveň môže vec vrátiť na ďalšie konanie.

Keďže ústavný súd vyslovil porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom krajského súdu č. k. 6 Co 25/05-62 z 29. septembra 2005, bolo potrebné tento rozsudok zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie a rozhodnutie krajskému súdu.

Je nesporné, že v dôsledku toho, že krajský súd označeným rozsudkom porušil základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy bola sťažovateľke spôsobená aj majetková ujma, keďže jej bol rozhodnutím krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu sp. zn. 5 C 188/04-38 z 9. novembra 2004 priznaný nižší nárok na poplatok z omeškania, ako jej v skutočnosti patrí. Za daných okolností ale podľa názoru ústavného súdu nebolo potrebné vo výrokovej časti nálezu ústavného súdu vysloviť aj porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, pretože majetková ujma vznikla sťažovateľke len sprostredkovane a bola spôsobená porušením jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy označeným rozsudkom krajského súdu, pričom vyslovenie porušenia tohto základného práva spolu s ďalšími časťami výroku tohto rozhodnutia ústavného súdu je spôsobilé dostatočne zabezpečiť ochranu všetkých ústavou zaručených práv sťažovateľky, vrátane odstránenia jej ujmy na majetku.

Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie finančného zadosťučinenia. Sťažovateľka žiadala, aby jej ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie v sume 2 mil. Sk. V nadväznosti na zrušenie rozsudku krajského súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie považoval ústavný súd poskytnutie ochrany porušenému základnému právu týmto spôsobom za dostatočné a sťažovateľke finančné zadosťučinenie nepriznal.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom advokátom JUDr. P. J. Sťažovateľka požadovala úhradu trov konania spolu v sume 10 240 Sk za tri úkony právnej služby.

Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky, ktorá v prvom polroku 2004 bola 15 008 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) urobené v roku 2005 spolu v sume 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún), podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (t. j. za každý úkon po 2 501 Sk a režijný paušál v sume 2 x 150 Sk).

Nárok právneho zástupcu na úhradu tretieho úkonu právnej služby - písomné vyjadrenie k sťažnosti z 24. apríla 2006 - ústavný súd nepriznal, pretože toto jeho vyjadrenie neobsahovalo žiadne nové skutočnosti, ktoré by slúžili ako podklad pre rozhodnutie ústavného súdu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. novembra 2006